

"Osobne nie si povinný žiadať milosť, ale biskupi Ti odkazujú, aby si predsa žiadal /pot'ážne sa pripojil k žiadosti obhajcovej/ nakoľko vedia, čo by vyvolala Tvoja poprava v ľude a aké následky by mala pre národ. Ďalej keby si nepýtal, poukazovalo by sa na to, že si nechcel milosť a sám si zaviniť smrť - keď však budeš žiadať, a predsa by si nedostal, národ bude obviňovať iných. Ex charitate treba zneužiť vinu sudcov."

Dr. Lettrich považoval tento text za správny a spojil sa telefonicky s druhým obžalobcom dr. Riganom, predložiac mu, že som u neho a čakám na povolenie k návšteve. Po dlhom telefonickom rozhovore mi dr. Lettrich oznámil, že dr. Rigan považuje túto návštevu za celkom zbytočnú, lebo na udelenie milosti nemá žiadny vplyv okolnosť, či si bude alebo nebude dr. Tiso pýtať milosť sám, lebo postačí, aby ju pýtal jeho obhajca či rodina, alebo iní.

A. Škábik

biskup banskobystričský

Štátny oblastný archív Prešov, f. Gréckokatolícke biskupstvo, kart. 980, č. 278/1947.

Dokument č. 104

List apoštolského administrátora trnavského P. Jantauscha predsedovi Zboru povereníkov G. Husákovi z 31. marca 1947 vo veci odsúdenia J. Tisu.

Dr. Pavol Jantausch,
biskup, apoštolský
administrátor trnavský.

Trnava 31. marca 1947.

Slovutný pán predseda Zboru povereníkov!

Z poverenia Biskupského zboru Slovenska a v jeho mene úctivo predkladám túto prosbu:

Podľa známych správ obžaloba navrhla trest smrti pre Dr. Jozefa Tisu v procese, ktorý sa proti nemu vedie u Národného súdu v Bratislave.

Ak by Národný súd Dr. Jozefa Tisu skutočne na smrť odsúdil, už teraz úctivo prosíme, aby slávny Zbor povereníkov ráčil doporučiť príslušnému fóru udelenie milosti čiže zmenu trestu menovanému.

Ide nám všetkým o to, aby v našej, toľkými obeťami obnovenej republike sa pomery čím skôr úplne konsolidovali a aby pri náboženskej znášateľnosti spolupráca našich dvoch národov bola čím užšia a plodnejšia v budovateľskom diele nášho štátu. Tieto naše snaženia prípadnou popravou Dr. Jozefa Tisu boli by na Slovensku v základoch otrásené a nevieme, kedy by sa takto vzniklá trhlinka mohla preklenúť. Naproti tomu udelením milosti Dr. Jozefovi Tisovi by boli slovenskí katolíci vo vernosti k štátu ozaj posilnení.

Úctivo teda prosíme, ráčte túto našu žiadosť láskavo si osvojiť a jej priaznivé riešenie Zboru povereníkov odporúčať.

S prejavom hlbkej úcty ostávam

Dr.Pavol Jantusch v. r.
biskup, apoštolský administrátor

Slovutný pán
Dr. Gustáv H u s á k
predseda Zboru povereníkov,
B r a t i s l a v a

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., kart. 2, č. 101

Dokument č. 105

Informácia o situácii na Slovensku z 12. apríla 1947

Správa: Informace ze Slovenska 12. dubna 1947

Pozice evangelického křídla strany demokratické je jejich vystoupením u soudu proti Tisovi tak otřesená, že je otázkou jak vydrží vnitřní náraz po vynesení rozsudku. Evangelické křídlo, které do značné míry jest totožné s bývalou stranou agrární na Slovensku, hledalo snad proto tak usilovně cestu pro DS do českých zemí, aby nahradilo předpokládané straty, v případě rozkolu. Počítalo zřejmě s přílivem bývalých agrárníků, jehož úsilí o vytvoření páté politické strany v českých zemích neustává. Politicky aktivní katolický živel v českých zemích je již organizován ve straně lidové a novolud'ácké hnutí zde nemá nejmenších předpokladů ani k zakotvení, ne potom k politickému vzrůstu a rozmachu. Jeho voliči slovenští v Čechách a na Moravě, jsou pak tak rozptýleni, že by prakticky z jejich hlasů nic nemělo.

V momentu politického rozlomu DS na stranu katolickou a DS /agrární/ s evangelíky ve vedení, dojde pravděpodobně k ostrému vnitřnímu boji o vedení katolické strany. Nejvýraznější a nejobratnější osobou je ministr Pietor, který má, jak se zdá dosti pevnou pozici a značnou oporu ve slovenských biskupech. Pietor by se zřejmě hodil episkopátu, poněvadž přece jen není kompromitován, jako kde který, dnes třeba i významný příslušník HSLS. A zdá se, že je Pietor ochoten provésti bývalé lud'áky, jejichž hlavou se ve vhodné chvíli doufá státi, k jakž takž plodné politice na půdě Československé republiky, je přesvědčen, že by se mu podařilo zvládnouti lud'ácky radikalismus a separatistické snahy.

Pietor má dobrou vůli, ale přeceňuje své síly. V poslední době hledá cestu ke Straně slobody, ač ještě nedávno byl pro její rozpuštění, aby se pokusil vytvořiti snad spolu s ni katolickou stranu, neboť vidí, že tříštění je katolíkům ke škodě. I kdyby se mu však podařilo soustředit všechny slovenské katolíky v jedné straně, odstředivé síly radikálů starého hlinkovského ražení by mu v krátké době vyrvali vedení.